

ÉVENTE EGY NAP A VÍZRŐL

MÁRCIUS 22.
A VÍZ VILÁGNAPJA

Az ember által ismert világegyetemben a kék bolygó az egyetlen olyan hely, ahol élet található. Ez a Föld, amely élővilágunk milliányi fajának és ma már több mint 7 milliárd embernek a közös otthona.

A kék bolygó elnevezés mára oly természetessé vált csaknem minden nyelvben, mintha mindig is létezett volna. Pedig Földünk közkeletűnek számító elnevezése valójában a 20. század második felében született meg. Akkor, amikor az ember képessé vált arra, hogy kilépjen a világűrbe. Alig több mint fél évszázad telt el azóta, hogy Jurij Gagarin, az emberiség első űrhajósa a saját szemével látta meg azt, amit ma már megannyi megindító szépségű űrfelvétel tesz bárki számára megcsodálhatóvá.

Földünk felszínének több mint kétharmadát víz borítja. A víz a Föld légkörének is nélkülözhetetlen alkotóeleme, és a földfelszín formálásában is jelentős szerepet játszik évmilliárdok óta. Az élet létrejöttének és fennmaradásának lehetőségét biztosító földi bioszféra tehát annak az egyszerű, mégis csodálatos tulajdonságokkal bíró vegyületnek köszönheti létét, melynek molekulái két hidrogén- és egy oxigénatom egymáshoz kapcsolódásával jönnek létre.

Ez a H₂O-ként ismert vegyület kulcsszerepet tölt be az élő szervezetek felépítésében és anyagcseréjében. A növényvilág számára éppúgy nélkülözhetetlen, mint ahogy víz nélkül az állatvilág egyetlen egyede sem képes tartós létezésre. Különösen igaz ez az emberi szervezetre, amely alig három napig képes elviselni a víz hiányát.

A víz jelenléte bolygónk klímarendszerének kialakulásában és fenntartásában is meghatározó szerepet tölt be. Földünk klímájának

Föld, levegő, tűz és víz – az ókorban úgy tartották, ez a négy őselem alkotja a világunkat. Bár a modern tudomány ma már fényévekre jár ettől az archaikus megközelítéstől, a kék bolygó elnevezés mégis e négy mitológiai elem egyikének köszönhetően született meg a modern korban.

kulcsszerepe volt az élet kialakulásában. Ma is ez a szüntelenül változó, a víz folytonos körforgását mégis biztosító klímarendszer nyújt megfelelő létfeltételeket gazdag és sokszínű élővilágunknak, mint ahogy ez teszi lehetővé az emberiség élelmiszer-utánpótlását is. A víz folytonos körforgása tehát nélkülözhetetlen tényező az élet folytonos körforgásában.

De bármennyit is tudunk erről a különös, életünk természetes részének tekintett anyagról, egy fontos titka rejtve maradt előttünk. Nem tudunk magyarázatot adni arra, hogy a víz miként került a Földre. Erre a kérdésre mindmáig nem született egyértelmű, mindenki által elfogadott tudományos magyarázat. Abban

mindenki egyetért, hogy egyetlen ismert életforma sem képes nélkülözni azt az őselemet, amely szintelen, szagtalan, íztelen anyagként, hol folyékony, hol szilárd, hol légnemű halmozállapotot öltve jóval ősbibb alkotórésze a világegyetemnek, mint életadó bolygónk.

Földünk egészséges, emberi fogyasztásra alkalmas édesvízkészlete azonban véges, aranytartalékot a felszín alatti vizek képeznek. A változó éghajlat egyre jelentősebb hatást gyakorol Földünk ezen vízkészletére. A szárazság, a növekvő vízhiány egyre komolyabb gondokat okoz a mezőgazdaságban, valamint

az iparban, veszélyezteti a turizmust és nem utolsósorban az emberek egészségét, hosszú távon pedig az élővilág fennmaradását.

A víz tehát a jövő egyik legfontosabb stratégiai erőforrása. Jelenünk és holnapunk egyik legfőbb kérdését az emberi fogyasztásra alkalmas édesvíz nemcsak véges, hanem évről évre riasztóan csökkenő mennyisége jelenti. Mi-

vel egészséges víz nélkül elképzelhetetlen az egészséges élet fenntartása, az emberiség számára a jövő egyik legfontosabb kihívása a vízszennyezés visszaszorítása, a víztisztítási technológiák továbbfejlesztése, a vízgazdálkodás racionalizálása, valamint a vízbázisok megóvása.

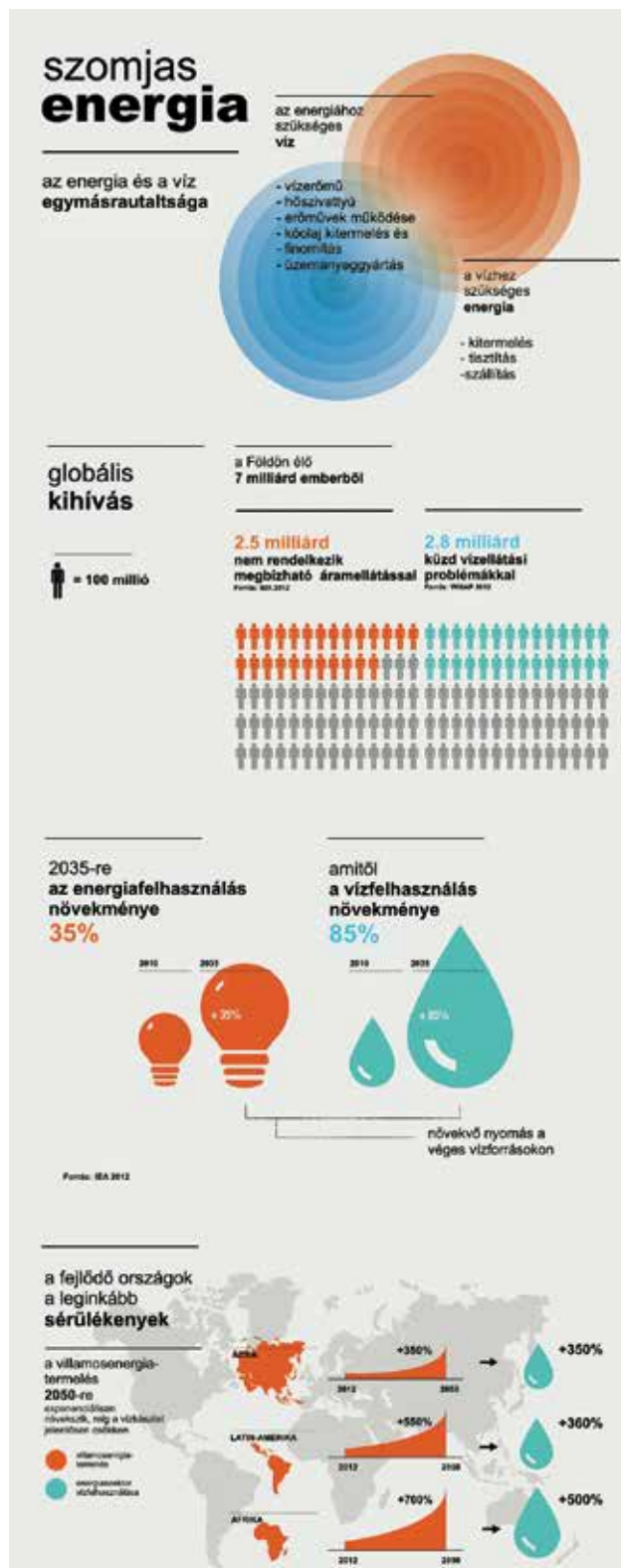
Ezért válik egyre jelentősebbé a víz világnapja, amikor azért irányul minden figyelem Földünk egyik legnagyobb természeti kincsére, hogy annak megbecsülésére, tisztelésére, megóvásának fontosságára emlékeztesse az emberiséget.

A víz világnapjának megünnepléséről az ENSZ 1992-es riói konferenciáján döntöttek, és először éppen 20 éve, 1994-ben tartották meg

világszerte. A világnap célja az, hogy a tiszta víz fontosságára és a fenntartható vízgazdálkodásra, a tudatos vízhasználatra irányítsa a döntéshozók és az átlagemberek figyelmét egyaránt. Az UNESCO és az UN-WATER minden évben egy kiemelt témára fókuszál, ehhez kapcsolódik a víz világnapja mottója. A szervezet e témaválasztással évente újabb és újabb irányból világít rá a fő üzenetre, és szembesít minket azzal, hogy az élet milyen sok területe kapcsolódik össze a vízzel, a vízhasználattal. Az elmúlt 20 évben a kézenfekvőnek tűnő vízminőség, vízhiány és áradás témái mellett elgondolkodhattunk a víz és a nők helyzete, víz és kultúra, víz és egészség, víz és városok, víz és élelmezés összefüggésein. Visszatérő üzenet a közös felelősség vállalása is – az ENSZ az egész tavalyi évet a vízi együttműködés nemzetközi évének hirdette meg. 2014-ben a víz világnapján víz és energia kapcsolata áll a középpontban.

Az idei témaválasztással az UN-WATER az energia és a víz használatának kölcsönös függőségeire fókuszál, tudatosítva, hogy az energia előállításához vízre, a víz használatához pedig energiára van szükségünk. Az energiatermelés vízigényes tevékenység, a vízerőművek mellett vízre van szükség a termálenergia kinyeréséhez és a nukleáris erőművek működtetéséhez is. A másik oldalról nézve pedig azt láthatjuk, hogy globális szinten a megtermelt energia 8%-át arra használjuk, hogy a vizet szivattyúzzuk, kezeljük és eljuttassuk a felhasználókhoz. A folyamatosan – és várhatóan a jövőben is – növekvő energia- és vízigénnyel szemben azonban végesek a források és a szolgáltatások, ami felelős gondolkodásra készít mindenkit. Az energiával való takarékoskodás víztakarékosságot, a vízzel való tudatos gazdálkodás pedig energiamegtakarítást jelenthet.

A szervezők külön kiemelik az energia- és tisztavíz-eloszlás területi egyenlőtlenségének problémakörét. Világszerte 1,3 milliárd ember jelenleg is elektromos áram nélkül éli mindennapjait. 780 millióan nem jutnak biztonságos ivóvízhez, 2,5 milliárdan pedig közegészségügyileg nem megfelelő körülmények között élnek. Különösen a külvárosok és a szegény vidékek lakói esetében a biztonságos ivóvízhez való hozzájutás nehézsége összefügg a megfelelő csatornázottság és higiéné, a kielégítő mennyiségű és minőségű élelem, illetve az energiaellátottság hiányával. A világnapi üzenet célja a szektorok – piaci szereplők, állami döntéshozók, civil lakosság – közötti együttműködés erősítése az energiabiztonság, a fenntartható vízgazdálkodás és a zöld gazdaság hatékony fejlesztése érdekében, mindezt

Forrás: www.worldbank.org

pedig kutatások, esettanulmányok nyomán az integrált megközelítés és átfogó megoldások keresésének igényével.

A víz világnapját immár világszerte rendezvényekkel, akciókkal ünneplik, de az elmúlt két évtized alatt Magyarországon is ismertté és fontossá vált ez a jeles nap. A víz világnapját

azonban nemcsak a hivatalos szervek, hanem cégek, oktatási intézmények, civil szervezetek is évről évre egyre több szakmai és közösségi programmal ünneplik. A Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum (Duna Múzeum) 2004 óta szervez országos vetélkedőket és pályázatokat a víz világnapjához kapcsolódóan. Ezeket a minden év februárjában friss információkkal újraéledő www.vizvilagnap.hu oldalon hirdetik meg, mely egyben az országszerte zajló programok gyűjtőhelye.

A jövő generáció környezet- és víztudatos gondolkodásának alakítása a vizes szektorban dolgozó szakemberek közös feladata. A mindennapok információs áradatában a víz világnapjának megünneplése jó alkalom arra, hogy felhívjuk a figyelmet a víz fontosságára,

és mi magunk is elgondolkodjunk saját felelősségünkön, lehetőségeinken.

Forrás

Budapest Water Summit - www.budapestwatersummit.hu

Duna Múzeum - Bárd Edit, PR és marketing munkatárs

UN-WATER honlap - www.unwater.org/worldwaterday/